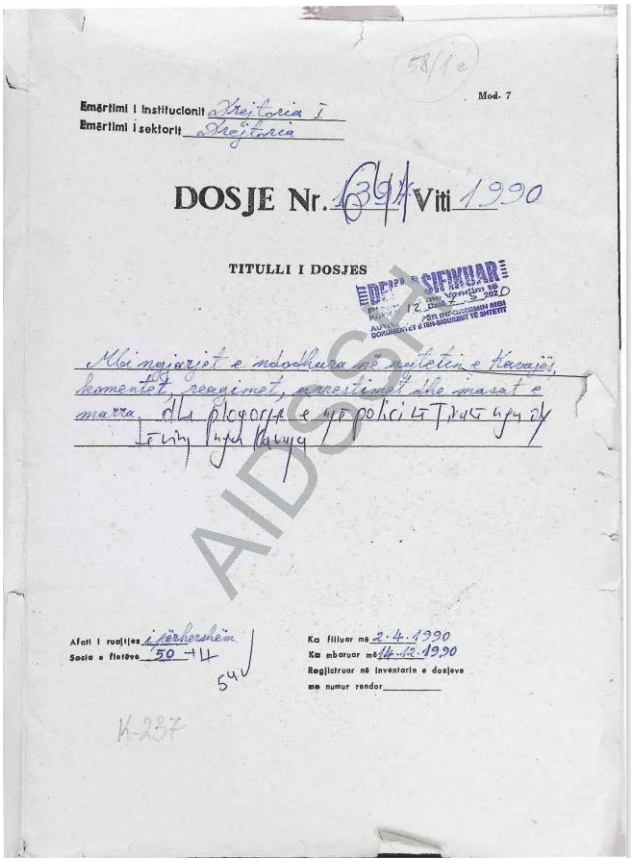
POSTIM ARKIVOR

Protestat në stadiumin e Kavajës 1990

Prokurori Qemal Lame informon Ministrin e Brendshëm mbi protestën masive, përplasjet dhe pasojat tragjike

SEKSIONI

1970-1991

PERIUDHA

1990 - 1990

Një raport zyrtar i datës 7 korrik 1990, i hartuar nga prokurori Qemal Lame dhe i dërguar Ministrit të Punëve të Brendshme Simon Stefani, pasqyron ngjarjet e 4 korrikut 1990 në Kavajë. Pas një ndeshjeje futbolli, rreth 60 persona u grumbulluan fillimisht në qendër të qytetit, por shumë shpejt turma arriti në 4000–5000 vetë, duke brohoritur parulla për liri dhe demokraci. Protesta u përshkallëzua në dhunë, me thyerje vitrinash dhe përplasje. Një punonjës policie u plagos rëndë dhe ndërroi jetë më 6 korrik, ndërsa një drejtues lokal u plagos lehtë. U ndaluan 22 persona, 6 prej tyre u dërguan në gjyq. Hetimet vijonin për zbardhjen e plotë të ngjarjes.

PERMBAJTJE #1

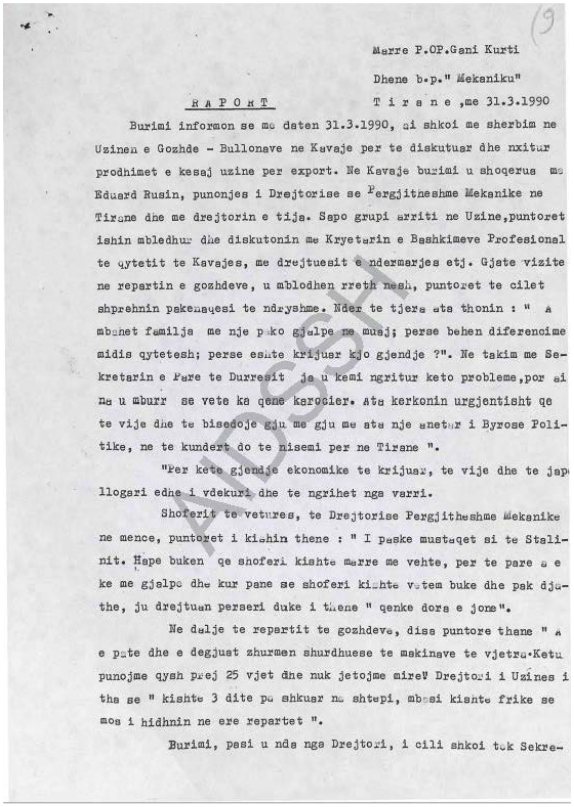
Fondi 4, Dosja nr. 641 (1990) – Ngjarjet në Kavajë dhe përshkallëzimi i protestave: raportet e Sigurimit të Shtetit mbi krizën sociale, trazirat dhe reagimet shtetërore

Dosja nr. 641, e Fondit nr. 4, e vitit 1990, nga Drejtoria e I-rë e Sigurimit të Shtetit, mbi ngjarjet në Kavajë, përmban raporte operative dhe hetimore që pasqyrojnë përshkallëzimin e situatës sociale, ekonomike dhe politike gjatë mars–tetor 1990, si dhe masat e organeve të rendit. Në mars 1990 evidentohet gjendje e rënduar ekonomike dhe pakënaqësi e hapur në uzina dhe popullatë, me kërkesa për përmirësim kushtesh, kontakte me udhëheqjen dhe shfaqje të parullave kundër sistemit, si dhe rritje të agjitacionit dhe humbje të frikës ndaj autoriteteve. Në fund të marsit dhe gjatë majit 1990 dokumentohen protesta dhe trazira në Kavajë me grumbullime qindra personash, thyerje institucionesh dhe dyqanesh, parulla për liri dhe pluralizëm, ndërhyrje të forcave të rendit, plagosje të punonjësve të policisë dhe arrestime për organizim e pjesëmarrje. Në korrik 1990 situata përshkallëzohet me grumbullime masive disa mijëra personash pas një ngjarjeje sportive, sulme ndaj forcave të rendit, dëmtime të pronës publike e private, parulla kundër regjimit dhe për demokraci, si dhe një rast fatal për një efektiv policie. Pas ngjarjeve kryhen arrestime dhe hetime të gjera. Raportet e korrikut–gushtit 1990 theksojnë përhapjen e pakënaqësive edhe në qytete të tjera, thirrje për protesta të ngjashme, lëvizje të të rinjve dhe përpjekje për zgjerim të revoltës, ndërsa Sigurimi i Shtetit forcon masat operative për identifikimin dhe neutralizimin e organizatorëve. Në vjeshtën e vitit 1990 dokumentet pasqyrojnë reagime të ndryshme pas arrestimeve, me ndarje opinionesh në popullatë dhe vijim të hetimeve për lidhje organizative dhe veprimtari të konsideruara armiqësore. Në tërësi, dosja paraqet një tablo të tensioneve të thella sociale dhe politike në Kavajë gjatë vitit 1990, me protesta të përsëritura, përshkallëzim dhune, arrestime dhe ndërhyrje të zgjeruara të organeve të Sigurimit të Shtetit.

MEDIA #1

Raport i dhëne nga bashkëpunëtori Mekaniku drejt punëtorit operativ

MEDIA FAQE #1

Merre P.OP.Gani Kurti

Dhene b.p." Mekaniku"

T i r a n e ,me 31.3.1990

R A P O R T

Burimi informon se me daten 31.3.1990, ai shkoi me sherbim ne Uzinen e Gozhde - Bullonave ne Kavaje per te diskutuar dhe nxitur prodhimet e kesaj uzine per export. Ne Kavaje burimi u shoqerua me Eduard Rusin, punonjes i Drejtorise se Pergjitheshme Mekanike ne Tirane dhe me drejtorin e tije. Sapo grupi arriti ne Uzine,puntoret ishin mbledhur dhe diskutonin me Kryetarin e Bashkimeve Profesional te qytetit te Kavajes, me drejtuesit e ndermarjes etj. Gjate vizite ne repartin e gozhdeve, u mblodhen rreth nesh, puntoret te cilet shprehnin pakenaqesi te ndryshme. Nder te tjera ata thonin : " A mbanet familja me nje poko gjalpe ne muaj; perse behen diferencime midis qytetesh; perse eshte krijuar kjo gjendje ?". Ne takim me Sekretarin e Pare te Durresit ja u kemi ngritur keto probleme,por ai na u mburr se vete ka qene kercier. Ata kerkonin urgjentisht qe te vije dhe te bisedoje gju me gju me ata nje anetar i Byrose Politike, ne te kundert do te nisemi per ne Tirane ".

"Per kete gjendje ekonomike te krijuar, te vije dhe te jap llogari edhe i vdekuri dhe te ngrihet nga varri.

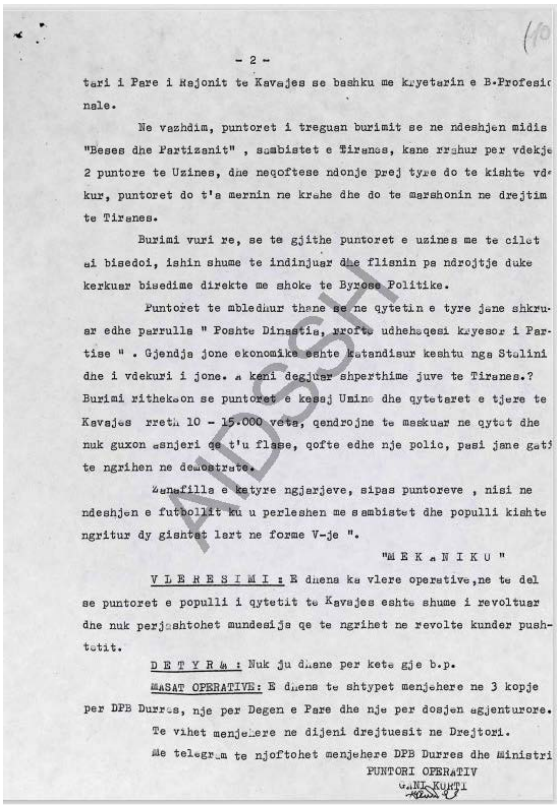
Shoferit te vetures, te Drejtorise Pergjitheshme Mekanike ne mence, puntoret i kishin thene : " I paske mustaqet si te Stalinit. Hape buken qe shoferi kishte marre me vehte, per te pare a e ke me gjalpe dhe kur pane se shoferi kishte vetem buke dhe pak djathe, ju drejtuan perseri duke i thene " qenke dore e jone".

Ne dalje te repartit te gozhdeve, disa puntore thane " a e pate dhe e degjuat zhurmen shurdhuese te makinave te vjetra.Ketu punojme qysh prej 25 vjet dhe nuk jetojme mire" Drejtori i Uzines i tha se " kishte 3 dite pa shkuar ne shtepi, mbasi kishte frike se mos i hidhnin ne ere repartet ".

Burimi, pasi u nda nga Drejtori, i cili shkoi tek Sekre-

Raport i dhëne nga bashkëpunëtori Mekaniku drejt punëtorit operativ

MEDIA FAQE #2

- 2 -

tari i Pare i Rajonit te Kavajes se bashku me kryetarin e B.Profesio
nale.

Ne vazhdim, puntoret i treguan burimit se ne ndeshjen midis "Besa dhe Partizanit" , sambistet e Tiranes, kane rrahur per vdekje 2 puntore te Uzines, dhe neqoftese ndonje prej tyre do te kishte vd kur, puntoret do t'a mernin ne krahe dhe do te marshonin ne drejtim te Tiranes.

Burimi vuri re, se te gjithe puntoret e uzines me te cilet ai bisedoi, ishin shume te indinjuar dhe flisnin pa ndrojtje duke kerkuar bisedime direkte me shoke te Byrose Politike.

Puntoret te mbledhur thane se ne qytetin e tyre jane shkru- ar edhe perrulla " Poshte Dinastia, kroft udhehaqesi kryesor i Par- tise " . Gjendja jone ekonomike eshte katandisur keshtu nga Stalini dhe i vdekuri i jone. a keni dejtur shperthime juve te Tiranes.? Burimi rithekaon se puntoret e kesaj Uzine dhe qytetaret e tjere te Kavajes rreth 10 - 15.000 vete, qendrojne te maskuar ne qytet dhe nuk guxon asnjeri qe t'u flase, qofte edhe nje polic, pasi jane gati te ngrihen ne demonstrate.

Zenafilla e ketyre ngjarjeve, sipas puntoreve , nisi ne ndeshjen e futbollit ku u perleshen me sambistet dhe populli kishte ngritur dy gishtat lart ne forme V-je ".

"M E K a N I K U "

V L E H E S I M I : E dhena ka vlere operative,ne te del se puntoret e populli i qytetit te Kavajes eshte shume i revoltuar dhe nuk perjashtohet mundesija qe te ngrihet ne revolte kunder push- tetit.

D E T Y R A : Nuk ju dhene per kete gje b.p.

MASAT OPERATIVE: E dhena te shtypet menjehere ne 3 kopje per DPB Durres, nje per Degen e Pare dhe nje per dosjen egjenturore.

Te vihet menjehere ne dijeni drejtuesit ne Drejtori.

Me telegram te njoftohet menjehere DPB Durres dhe Ministri

PUNTORI OPERATIV

G.NI Kurti

Raport i dhëne nga bashkëpunëtori Mekaniku drejt punëtorit operativ

INFORMACION

Raport i dhëne nga bashkëpunëtori Mekaniku drejt punëtorit operativ

FONDI	4
STRUKTURA	Drejtoria e I-rë
DOSJA	641
	1990
	57
DATA E KRIJIMIT	31.03.1990
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Informatë
PUNETORI OPERATIV	Gani Kurti

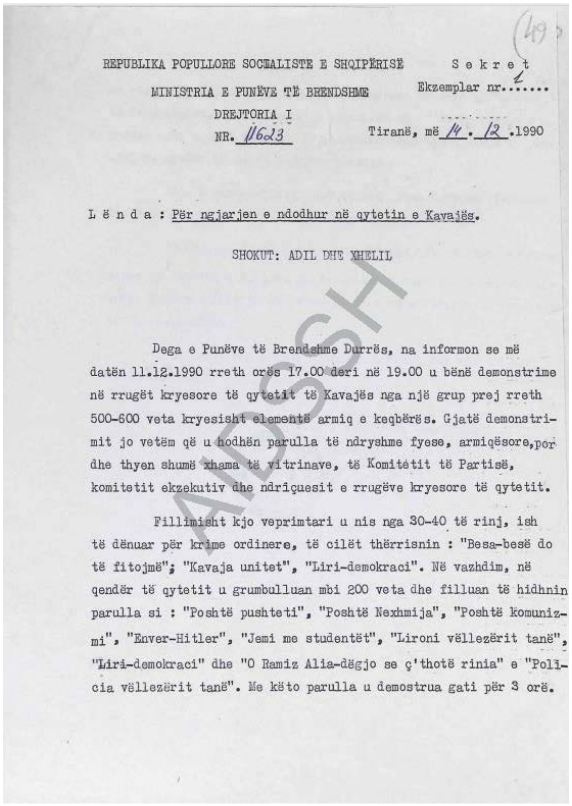
TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

MEDIA #2

Raport i dt. 14.12.1990 i Ministrit të Brendshëm Hekuran Isai drejtuar “shokut Adil dhe Xhelil”

MEDIA FAQE #1

REPUBLIKA POPULLORE SOCIALISTE E SHQIPËRISË
MINISTRIA E PUNËVE TË BRENDSHME
DREJTORIA I
NR. 11623

Sekret
Ekzemplar nr. 1

Tiranë, më 14.12.1990

L ë n d a : Për ngjarjen e ndodhur në qytetin e Kavajës.

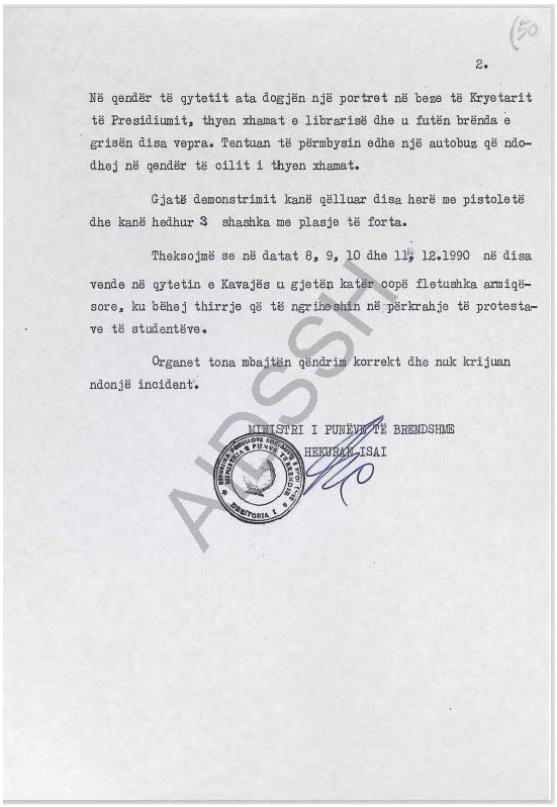
SHOKUT: ADIL DHE XHELIL

Dega e Punëve të Brendshme Durrës, na informon se më datën 11.12.1990 rreth orës 17.00 deri në 19.00 u bënë demonstrime në rrugët kryesore të qytetit të Kavajës nga një grup prej rreth 500-600 veta kryesisht elementë armiq e keqbërës. Gjatë demonstrimit jo vetëm që u hodhën parulla të ndryshme fyese, armiqësore, por dhe thyen shumë xhama të vitrinave, të Komitetit të Partisë, komitetit ekzekutiv dhe ndriçuesit e rrugëve kryesore të qytetit.

Fillimisht kjo veprimtari u nis nga 30-40 të rinj, ish të dënuar për krime ordinere, të cilët thërrisnin : "Besa-besë do të fitojmë"; "Kavaja unitet", "Liri-demokraci". Në vazhdim, në qendër të qytetit u grumbulluan mbi 200 veta dhe filluan të hidhnin parulla si : "Poshtë pushteti", "Poshtë Nexhmija", "Poshtë komunizmi", "Enver-Hitler", "Jemi me studentët", "Lironi vëllezërit tanë", "Liri-demokraci" dhe "O Ramiz Alia-dëgjo se ç'thotë rinia" e "Policia vëllezërit tanë". Me këto parulla u demostrua gati për 3 orë.

Raport i dt. 14.12.1990 i Ministrit të Brendshëm Hekuran Isai drejtuar “shokut Adil dhe Xhelil”

MEDIA FAQE #2

2.

Në qendër të qytetit ata dogjën një portret në bezë të Kryetarit të Presidiumit, thyen xhamat e librarisë dhe u futën brënda e grisën disa vepra. Tentuan të përmbysin edhe një autobuz që ndodhej në qendër të cilit i thyen xhamat.

Gjatë demonstrimit kanë qëlluar disa herë me pistoletë dhe kanë hedhur 3 shashka me plasje të forta.

Theksojmë se në datat 8, 9, 10 dhe 11, 12.1990 në disa vende në qytetin e Kavajës u gjetën katër copë fletushka armiqësore, ku bëhej thirrje që të ngrihesh në përkrahje të protestave të studentëve.

Organet tona mbajtën qëndrim korrekt dhe nuk krijuan ndonjë incident.

MINISTRI I PUNËVE TË BRENDSHME
HEKURAN ISAI

ARSSH

Raport i dt. 14.12.1990 i Ministrit të Brendshëm Hekuran Isai drejtuar “shokut Adil dhe Xhelil”

INFORMACION

Raport i dt. 14.12.1990 i Ministrit të Brendshëm Hekuran Isai drejtuar “shokut Adil dhe Xhelil”

FONDI	4
STRUKTURA	Drejtoria e I-rë
DOSJA	641
	1990
	57
DATA E KRIJIMIT	14.12.1990
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Informatë

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.